

УДК 378.6.014:61]:159.9:17.023.34

Олеся Перепелиця
ORCID iD 0000-0003-4912-3696

кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри медичної та фармацевтичної хімії,
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»,
вул. Богомольця, 2, 58001 м. Чернівці, Україна
perpelutsya.olesia@gmail.com

ОЦІНКА ЗАДОВОЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ МАЙБУТНЬОЮ ПРОФЕСІЄЮ

Стаття присвячена обговоренню чинників та динаміки задоволеності студентів медичного коледжу обраною професією у процесі фахового навчання. Пріоритетними причинами низької задоволеності професійним вибором студентів є неповне усвідомлення змісту майбутньої діяльності, відсутність інтересу до неї, невпевненість у власній відповідності професії і, як наслідок - стан невизначеності більшості навіть після вступу до навчального закладу. Вищий відсоток задоволених професійним вибором з вираженим бажанням працювати за спеціальністю виявлено серед студентів фармацевтів.

Ключові слова: задоволеність професією; медичні сестри; фармацевти; чинники задоволеності.

Вступ. Жорстка конкуренція на сучасному ринку праці вимагає від молоді особи широкого кола знань, умінь для максимальної реалізації власного потенціалу в суспільстві. Більша частина життя людини пов'язана з професійною діяльністю, тому задоволеність професією є компонентом психологічного благополуччя людини.

Науковці пов'язують задоволеність професією з інтересами, схильностями, установками, цінностями і характерологічними особливостями здобувача знань, яка створює відчуття впевненості в собі і у своїх діях. Стан задоволеності визначається співвідношенням рівня домагань, характером мотивів і реального успіху у навчальній діяльності та є запорукою професійних якостей (Кобець В. М., 2012, с. 261; Щербакова І. М., 2015, с. 188). На думку вчених, професійна задоволеність є важливим діагностичним показником ставлення суб'єкта до обраної професії та формування позитивного її образу. Тому зацікавленість навчальних закладів щодо визначення рівнів задоволеності студентів і обґрунтовує актуальність дослідження.

Наукові надбання щодо вивчення задоволеності обраною професією психолога, педагога, інженера, студентів профтехучилищ висвітлені у працях Т. В. Кудрявцева, А. О. Реана, Н. В. Кузьміної, Л. Б. Шнейдер, Н. В. Підбуцької та ін. Проте недостатньо висвітленими є питання задоволеності студентами медичних та фармацевтичних напрямків у процесі професійного навчання.

Мета статті – оцінити стан задоволеності професійним вибором студентів медичного коледжу та з'ясувати його динаміку у процесі навчання.

Матеріал та методи. За методикою С. М. Кетько, С. О. Пакуліної (Кетько С. М., 2010) проведе-

на діагностика мотивації навчання студентів 1-3 курсів коледжу Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (березень-квітень 2016 р), яка визначає наявність або відсутність стану задоволеності обраною професією. Дослідження охоплено 247 студентів віком від 15 до 18 років (174 студенти спец. «Фармація», 73 студенти спец. «Сестринська справа»), з них 89 студентів-першокурсників (35 студентів спец. «Фармація», 54 студентів спец. «Сестринська справа») та 106 студентів випускних курсів (спец. «Фармація»). Використані такі наукові методи: збір інформації шляхом анонімного анкетування, синтез, а також аналіз інформації, графічне відображення якої здійснювали з допомогою програмного продукту «Excel».

Задоволеність студентів медичного коледжу обраною професією. Задоволеність є сукупністю різних чинників, відношення до яких особи і визначає стан задоволеності професією. Для оцінки стану задоволеності досліджували відношення студентів до таких чинників: «задоволеність вибором професії», «інтерес до обраної професії», «обрана професія відповідає моїм здібностям», «бажання працювати за обраною спеціальністю», «робота дозволить отримувати задоволення від досягнутих результатів у професії», «професія дозволить більше часу віддавати своєму хобі», «обрана професія важлива і потрібна для суспільства», «майбутня професія – можливість саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації», «професія дозволить досягти поваги, соціального визнання».

Порівнянням екстремумів показників, які характеризують відношення студентів спеціальностей

«Фармація» та «Сестринська справа» до чинника «задоволеність вибором професії» встановлено, що абсолютно задоволені своїм вибором менше половини студентів коледжу (див. Рис. 1), що, як засвідчують наші попередні дослідження (Перепелиця О. О., 2016, с. 14), пов'язано з низькою активністю суб'єкта самовизначення при виборі майбутньої професії. Результати аналізу засвідчили вищий відсоток задоволених професійним вибором серед студентів-фармацевтів, який у процесі

навчання незначно знижується. Одержані результати динаміки відношення студентів до чинника «задоволеність вибором професії» узгоджуються з дослідженнями А. А. Реан, згідно яких найвищий рівень задоволеності обраною професією спостерігається на першому курсі і поступово знижується аж до випускного. При цьому, відношення до професії стає більш усвідомленим і позитивним (Хом'юк І. В., Ковальчук М. Б., 2011, с. 307).

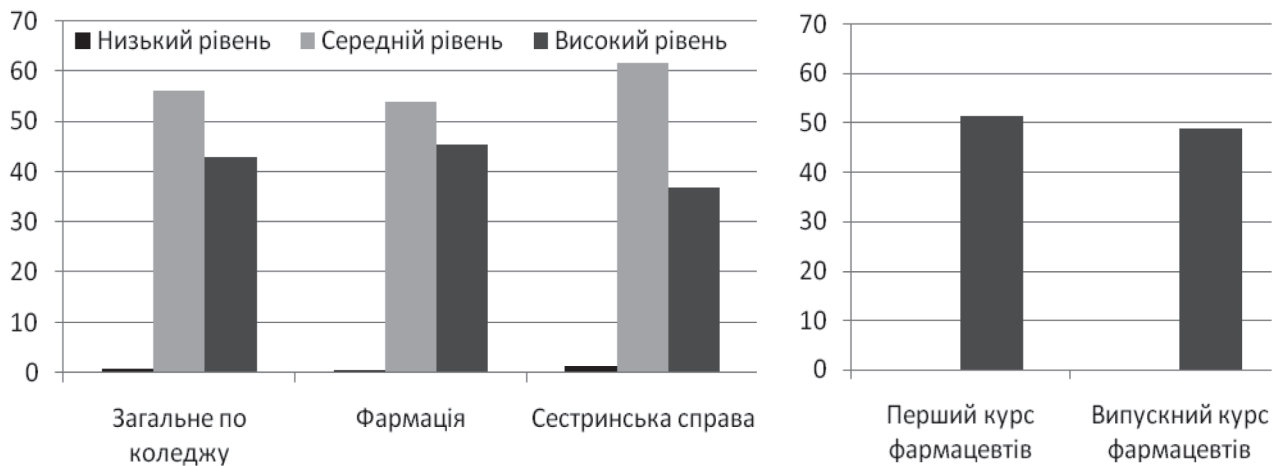

Рис. 1. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «задоволеність вибором професії» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

Пріоритетним чинником професійного вибору молоді є захоплення навчальними предметами та інтерес до професії (Шавир П. А., 1981, с. 25). Встановлено різницю серед досліджуваних груп респондентів в показниках, які характеризують інтерес до обраної професії (див. Рис. 2). Підвищений інтерес до професії виявляють студенти спец. «Сестринська справа». При цьому, найбільше незацікавлених власною професією студентів навчаються також на цій спеціальності (2,7%). Лише третина студентів-фармацевтів оцінюють свій інтерес до спеціальності як високий, і в процесі навчання цей показник практично не змінюється. Одержані результати свідчать,

що більше половини студентів коледжу характеризуються низькими пізнавальними потребами, з якими пов'язаний інтерес до майбутньої професії. Тобто молоді люди не встановлюють для себе стандарти, які забезпечують у разі успіху позитивну самооцінку, яка б закріплювала, на думку (Шавир П. А., 1981, с. 90), інтерес до майбутньої діяльності.

Позитивне ставлення до професії повинно бути підкріплене компетентним уявленням про неї. Тільки тоді студент починає бачити сенс власної роботи, шляхи самовираження та самореалізації в діяльності. Результати розподілу студентів за відношенням до чинника «обрана професія

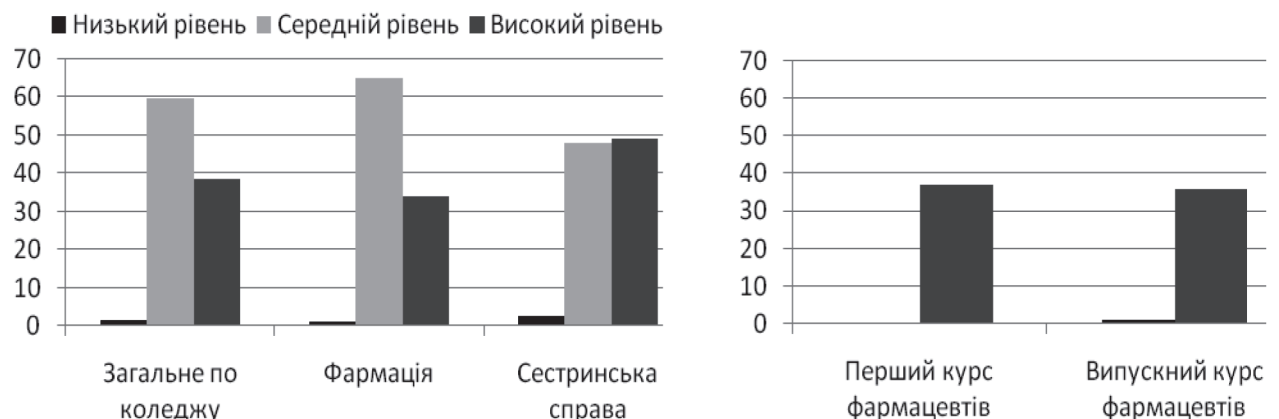

Рис. 2. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «інтерес до обраної професії» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

відповідає моїм здібностям» свідчать, що 75,7 % студентів коледжу вибір професії здійснювали не опираючись на свої здібності та нахили (див. Рис. 3). Упевнені у цій відповідності лише четверта частина студентів обох спеціальностей. У процесі навчання зростає частка студентів-фармацевтів, які переконані в можливості реалізації своїх здібностей

у професії. Отримані результати узгоджуються з думкою дослідників, зокрема О. А.Столярчук, яка стверджує, що під час фахового навчання студент досліджує свої потенційні можливості, об'єктивні критерії професійного розвитку та співвідносить їх з власними цілями й очікуваннями щодо фахової діяльності (Столярчук О. А., 2016, с. 21).

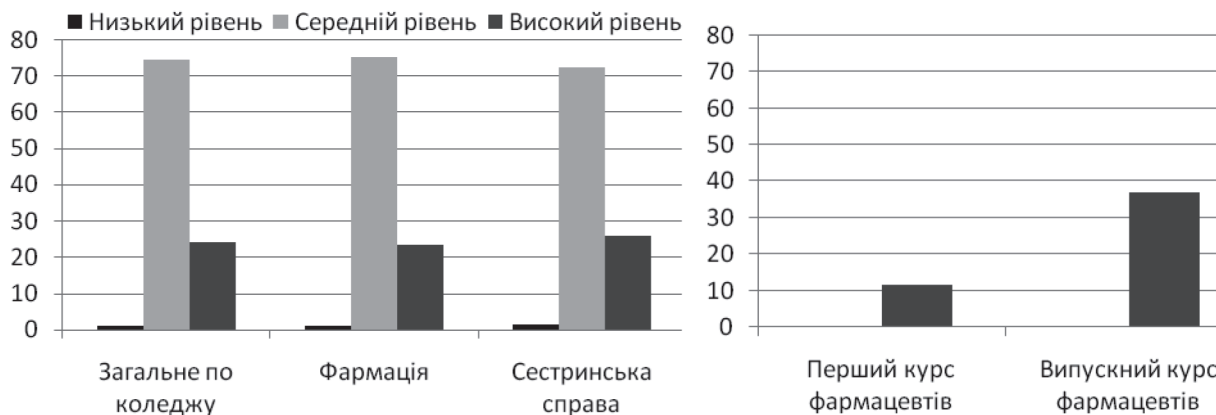

Рис. 3. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «обрана професія відповідає моїм здібностям» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

Переконане бажання працювати за обраною спеціальністю виявили 58 % фармацевтів та 46,6 % медичних сестер (див. Рис. 4). Різке зниження від першого до випускного курсу цього показника свідчить про усвідомлення змісту професійної діяльності в процесі навчання і не бачення себе в цій професії половини опитаних фармацевтів. Цей висновок засвідчує і розподіл відношення опита-

них до чинника «робота дозволить отримувати задоволення від досягнутих результатів у професії» (див. Рис. 5). Лише третина опитаних студентів планує отримувати задоволення від результатів професійної діяльності. Очевидно вибір професії рештою опитаних був здійснений не власноруч, що характеризує молодих людей як об'єктів вибору з низьким проявом самостійності.

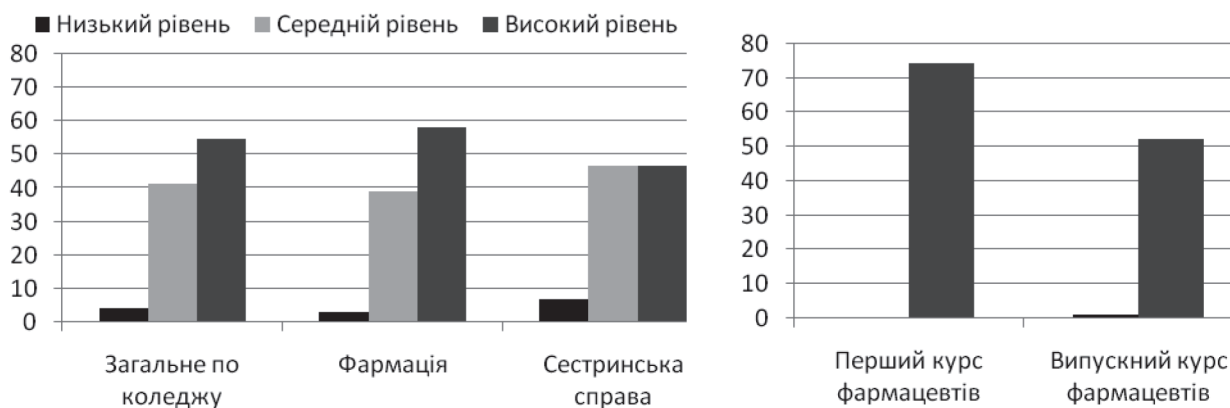

Рис. 4. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «бажання працювати за обраною спеціальністю» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

Робота за спеціальністю є можливістю заробітку тільки для 11,8 % опитаних, серед яких 13,8 % фармацевтів та 6,8 % медичних сестер (див. Рис. 6). Проте цей показник знижується в процесі навчання.

Задоволеність обраною професією, на думку Н. В. Підбуцької, складає підґрунтя для формування позитивного образу професії як необхідної та важливої для суспільства (Підбуцька Н. В., 2015, с. 500). Свою професію вважають суспільно важливою 75,3 % студентів медичного коледжу, при цьо-

му, переконані у цьому 73 % фармацевтів та 80,8 % медичних сестер (див. Рис. 7). У процесі навчання студентів-фармацевтів відношення до цього чинника практично не змінюється.

Значний відсоток опитаних обирають професію з метою досягти соціального статусу в суспільстві (див. Рис. 8). При цьому, серед майбутніх медичних сестер їх більше. Це результат ідеалізації мотивів професії, оскільки, зумовлені «розумінням їх суспільного сенсу, а не особистого» (Н. В. Нестеро-

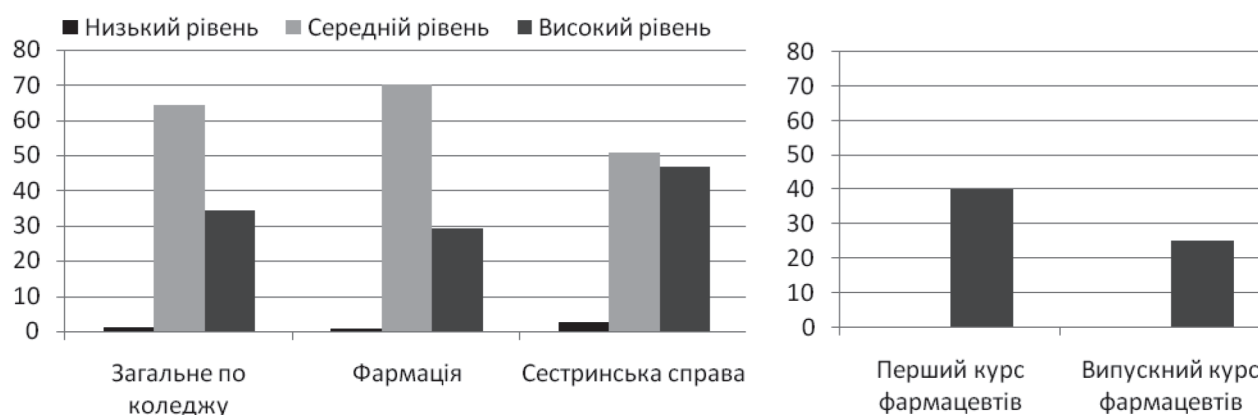

Рис. 5. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «робота дозволить отримувати задоволення від досягнутих результатів у професії» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

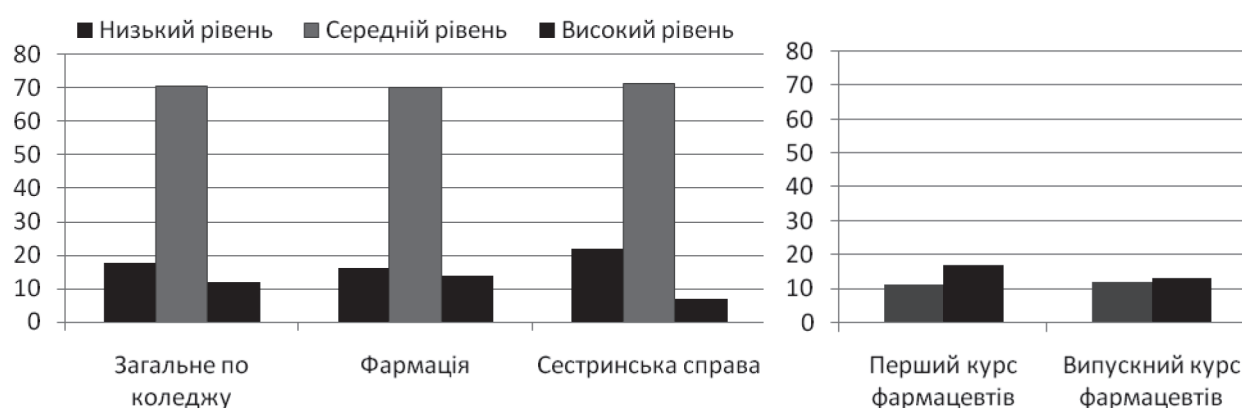

Рис. 6. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «професія дозволить більше часу віддавати своєму хобі» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

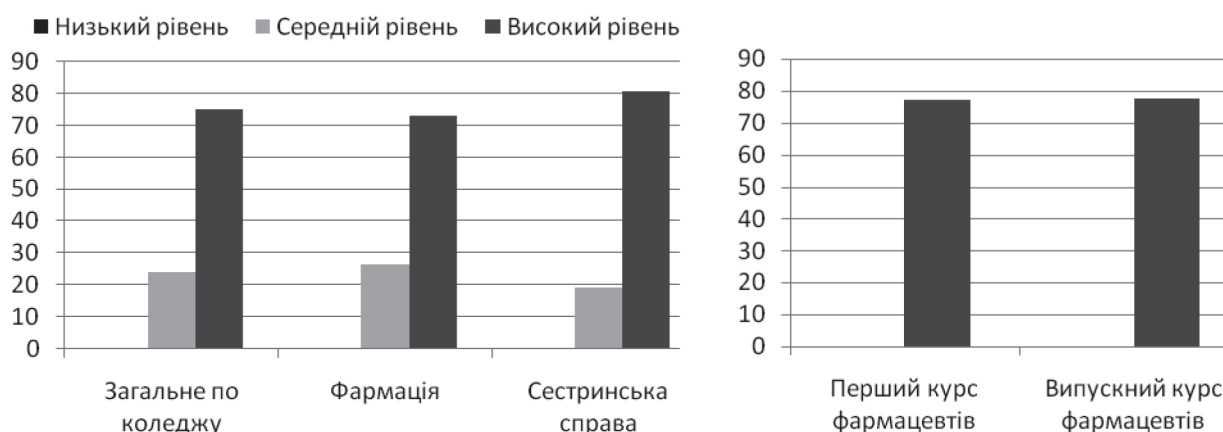

Рис. 7. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «обрана професія важлива і потрібна для суспільства» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

ва). Суттєве зниження цього чинника у процесі навчання ми пов'язуємо з дорослішанням студентів, зростанням ступеня усвідомлення мотивів навчання, зміною життєвих пріоритетів.

Особливістю вікової категорії старшого підліткового віку є чутливість до самоствердження та самореалізації особистості, тому характеризується такими специфічними новоутвореннями як почуття дорослості та бажання вести самостійний спосіб

життя (Мільчевська Г. С., 2012, с. 17). Саме в цьому віці молода людина найбільшою мірою прагне проявити свої здібності, пробує реалізувати себе в різних сферах життя. Тому чинник «майбутня професія – можливість саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації», на нашу думку, є свідченням бачення студентами реальної перспективи самореалізації. Низький рівень чинника (див. Рис. 9) для студентів фармацевтів відносно медичних сестер, а також

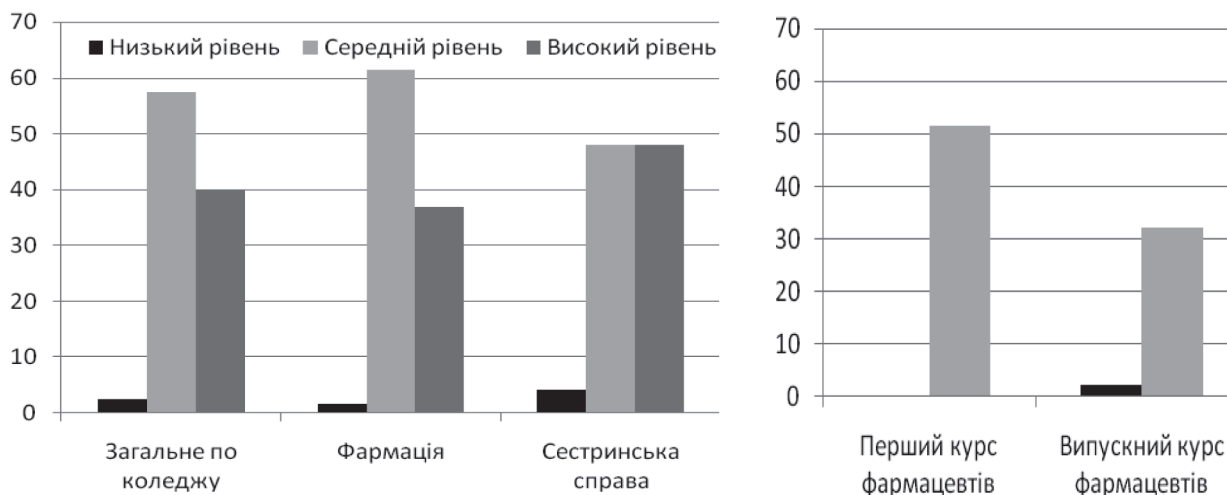

Рис. 8. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «професія дозволить досягти поваги, соціального визнання» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

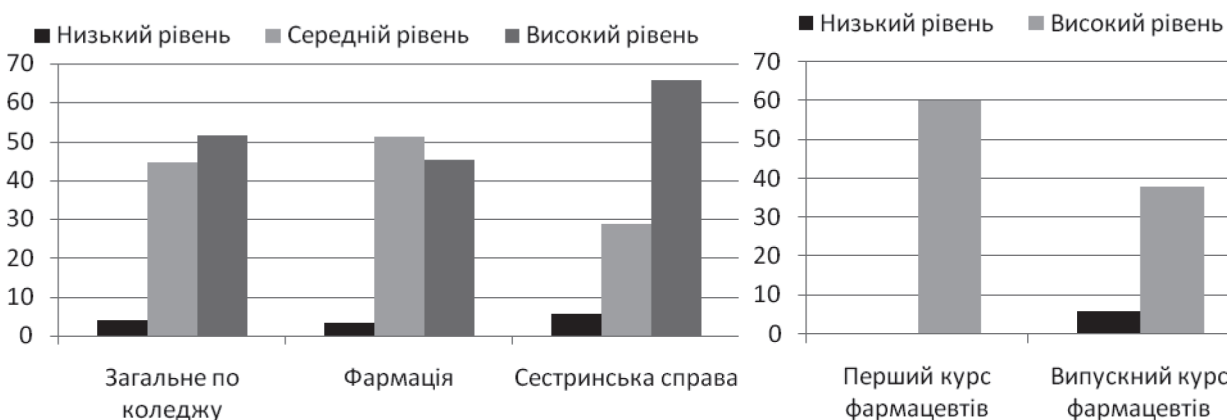

Рис. 9. Розподіл (%) студентів медичного коледжу за відношенням до чинника «майбутня професія – можливість саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації» та його динаміка у процесі навчання фармацевтів

зниження цього показника у процесі навчання свідчить про відсутність цілеспрямованої стратегії та кар'єризму студентів-фармацевтів.

Отже, за результатами дослідження впливу окремих чинників на задоволеність професійним вибором встановлено, що лише 42,9 % студентів медичного коледжу задоволені майбутньою спеціальністю. Переживають розчарування в одержуваній професії менше 5 % студентів. Для більшості респондентів професійний вибір є немотивованим, оскільки здійснений, не опираючись на свої здібності і нахили. Пріоритетною причиною відсутності задоволення від професії – це відсутність інтересу до неї. Цю закономірність підтверджує виражене бажання працювати лише половини студентів коледжу, а отримувати задоволення від результатів роботи планує лише третина опитаних. Студенти коледжу обирають професію з метою досягти соціального статусу в суспільстві, а у випадку фармацевтів ще й нехтуючи власними можливостями самореалізації. Вищий відсоток задоволених професійним вибором з вираженим бажанням працювати за спеціальністю серед

студентів фармацевтів, що пов'язано з розумінням змісту майбутньої діяльності. Майбутні медичні сестри виявляють вищий інтерес до професії, очікують від результатів роботи отримувати задоволення, надіються на можливість саморозвитку та самореалізації в професії, що пов'язано, на нашу думку, з пошуком і визначенням свого місця в професії.

Висновки. Задоволеність вибором професії як інтегрального показника ставлення студентів медичного коледжу до обраної спеціальності є низькою. За відношенням до сукупності чинників більше задоволені вибором професії студенти спеціальності «Фармація», які чітко усвідомлюють зміст майбутньої діяльності і виявляють бажання працювати за обраною професією. Студенти спеціальності «Сестринська справа» виявляють помітніший інтерес до професії, планують у професії саморозвиватись і самореалізовуватись, а також отримувати задоволення від результатів. Особливістю відношення студентів медичного коледжу до майбутньої професії є стан невизначеності більшості навіть після вступу, що пов'язано з

віковими особливостями студентської молоді та низькою активністю їх як суб'єктів самовизначення.

Результати досліджень можуть бути використані для вдосконалення профорієнтаційної роботи з майбутніми абітурієнтами. Важливим також є подальший пошук та вдосконалення способів підтримки впевненості студентів в своїх силах у процесі професійного навчання.

Література

1. Кобець В. М. Задоволеність студентів майбутньою професією як емоційна складова самоефективності / В. М. Кобець // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2012. – № 8 (26). – С. 261-267.
2. Мільчевська Г. С. Психолого-педагогічні підходи до вивчення проблеми особистісної самореалізації старшого підлітка / Г. С. Мільчевська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2012. - № 7 (25). - С. 16-23.
3. Кетько С. М. Методика діагностики мотивації учиння студентів педагогического вуза [Электронный ресурс] / С. М. Кетько, С. А. Пакулина // Психологическая наука и образование psyedu.ru. 2010. №1. URL: <http://psyedu.ru/journal/2010/1/Pakulina.phtml>.
4. Перепелиця О. О. Проблеми професійного самовизначення студентів медичного коледжу / О. О. Перепелиця, К. П. Купчанко, І. М. Яремій // Матер. XI международной научно-практической конференции «Известия академической науки-2016», 30 августа-7 сентября 2016 г. – Dil.7. Pedagogika.: Praha. Publishing House «Education and Science», 2016. – С. 9-14.
5. Підбуцька Н. В. Характеристика й особливості ціннісного компонента професіоналізму особистості майбутнього інженера / Н. В. Підбуцька // Проблеми сучасної психології. – 2015. – Вип. 29. – С. 498-508.
6. Реан А. А. Психология изучения личности: учеб. Пособие / А. А. Реан. – СПб.: Изд-во В. А. Михайлова, 1999. – 288 с.
7. Столярчук О. А. Вплив мотивів навчання студентів на формування їх кар'єрних орієнтацій / О. А. Столярчук // Педагогічний процес : теорія і практика. – 2016.- № 1 (52). – С. 21-25, DOI: 0000-0003-4252-2352.
8. Хом'юк І. В. Професійна мотивація як засіб забезпечення професійної мобільності / І. В. Хом'юк, М. Б. Ковальчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2011. - № 4-5. – С. 305-312.
9. Шавир П. А. Психология профессионального самоопределения в ранней юности. / П. А. Шавир. – М.: Педагогика, 1981. - 96 с.
10. Щербакова І. М. Задоволеність професійною діяльністю як індикатор нейротизму суб'єктів праці / І. М. Щербакова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 1 (45). – С. 186-192.

ОЦЕНКА УДОВЛЕТВОРЕННОСТИ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО КОЛЕДЖА БУДУЩЕЙ ПРОФЕССИЕЙ

Перепелица Олеся, кандидат биологических наук, доцент, доцент кафедры медицинской и фармацевтической химии, Высшее государственное учебное заведение Украины «Буковинский государственный медицинский университет», ул. Богомольца, 2, 58001 г. Черновцы, Украина, perepelutsya.olesia@gmail.com

Статья посвящена обсуждению факторов и динамике удовлетворенности студентов медицинского колледжа выбранной профессией в процессе профессионального обучения. Приоритетными причинами низкой удовлетворенности профессиональным выбором студентов являются неполное осознание содержания будущей деятельности, отсутствие интереса к ней, неуверенность в собственном соответствии профессии и, как следствие – состояние неопределенности большинства даже после поступления в учебное заведение. Высший процент удовлетворенных профессиональным выбором с выраженным желанием работать по специальности выявлено среди студентов фармацевтов.

Ключевые слова: медицинская сестра; удовлетворенность профессией; фармацевт; факторы удовлетворенности.

ASSESSMENT OF MEDICAL COLLEGE STUDENTS' SATISFACTION WITH THEIR FUTURE PROFESSION

Perepelitsya Olesya, Candidate of biological Sciences, associate Professor of medicinal and pharmaceutical chemistry, associate Professor, State Higher Educational Institution of Ukraine «Bukovinian State Medicinal University», Bohomoltsia St., 2; 58001 Chernivtsi, Ukraine, perepelutsya.olesia@gmail.com

This article is dedicated to discussion of factors and dynamics of medical college students' satisfaction with their chosen profession in the process of professional education. It was determined that most of the medical college students

are not satisfied with their professional choice. The main causes of low satisfaction are: incomplete understanding of core of the future activity; lack of interest in the future activity; students' uncertainty about their own competence; and, as a consequence, – a state of doubtfulness of most of the students' even after admission to the educational institution. Higher percentage of students satisfied with their professional choice with expressed will to work in their profession was found among the students-pharmacists, due to their understanding of the core of the future activity. In the education process of students from the specialty "Pharmacy" the satisfaction with professional choice remains unchanged, as well as their interest in the profession. The reason of decrease of will to work is connected with the students' confidence that work in their chosen field won't promote their self-development and self-realization, won't let them become respected, and won't bring them satisfaction with the results achieved in the field of their profession. The quantity of pharmacists, who see the possibility of their skills' realization in their profession, increases during professional education. The future nurses, as opposed to the pharmacists, show higher interest in their profession, expect to gain satisfaction from the results of their work, hope for a possibility of self-development and self-realization in their professional activity; this is connected with the search and identification of their place in the profession.

The results of the study can be used to continue the search and improvement of ways to support the students' confidence in their own abilities during professional education.

Keywords: factors of satisfaction; nurses; pharmacists; satisfaction with profession.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2016

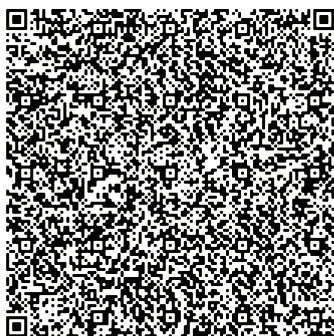
Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 372.834

Наталія Ржевська

ORCID iD 0000-0001-8695-5964

здобувач наукового ступеня,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет ім. Г. Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08401 м. Переяслав-Хмельницький, Україна;
методист навчального відділу,
Київський національний торговельно-економічний університет,
вул. Кіото, 19, 02156 м. Київ, Україна
zolutysya@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ОСНОВІ ОН ЛАЙН ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Досліджена педагогічна проблема формування правової компетентності на основі онлайн взаємодії учасників освітнього процесу. Наголошено на тому, що онлайн взаємодія учасників освітнього процесу не обмежується поняттям гейміфікації, воно є більш широким і полягає в поліпшенні користувацького досвіду в програмних продуктах. Представлена структура правової компетентності, що включає в собі наступні компоненти: аксіологічний, когнітивний, емпіричний, гуманістичний, акмеологічний. Здійснений розподіл методів в межах педагогічних технологій, основаних на сучасних технологічних новаціях та он лайн взаємодії учасників освітнього процесу за складовими компонентами правової компетентності.

Ключові слова: блог; веб-квест; е-енциклопедії; масові онлайн курси; он лайн семінар; освіта; правова компетентність; технологічний прогрес; чат.

Вступ. Суперечності, що виникають в сучасній українській освіті значно сповільнюють та знецінюють роль модернізаційних процесів. Однією з нагальних проблем є технологічне відставання в освіті, що може проявлятися як в не використанні сучасних інформаційних технологій або їхнє використанні без оновлення педагогічних методів, застарілість форми і вигляду навчальної інформації, що призводить, безумовно, до зниження ефективності навчання.

Нинішній стан української освіти, на нашу думку, потребує переосмислення ролі сучасних інформаційних технологій, оновлення контенту навчального матеріалу згідно з новітніми педагогічними досягненнями.

Наразі можемо констатувати, що високотехнологічні інструменти та новітні програмні продукти в освіті використовуються не повно та, зазвичай, лише доповнюють класичні методи навчання. Також проблемним є питання коректного та повно-